

TOLVMANNNS DOMMEN

Gert Grindflek.

ersom en gir seg til å rote i arkivet er det så mangt å finne. Hva en skal velge i dalens skriftlige historie er ganske begrenset når det gjelder å komme bakover til våre forfedres ordnede forhold dessverre. Vi som har levd en stund, hørte i

vår ungdom om en "tolvmannsdøm" bl.a. og om "Østmenn". Disse "Østmenn" var fra Idre. De eldre sa forøvrig Erre om Idre. Det skulle gå svært mange år før jeg fikk dommen i hende. Grensegangen 1581 - 1585 ble mest en stadfesting av den gamle grense mellom de dengang norske herreder Idre og Rendalen. Uvilkårlig vil spørsmålet dukke opp: Når var forrige gang? En gang før "Svartedauen"?

I 1723 delte Idre-bønderne skogen på østsiden av Femunden i teiger. Mangt er forandret siden dengang, men det er en annen skål.

Vedlegger også en erklæring fra 1582 hvor 2 menn er til Tynset for å få bevidnet den gamle grense.

Herman Lange.....Hans Lemmich Juell.....og Jens Gram gjøre Vitterligt: At Aar 1785. Torsdagen den 25de Augusty Nedsadte Vi os på Gaarden Nedre Siøli i Reendahlen under Østerdahlsens Fogderie, Hedemarkens Amt, for allerunderdanigst følge Hans høyKongelige Mayestets ergangne Commisoriale Befaling af 29de April 1785, i sammenhæng af foregående af 23de Septembr. 1778, at aabne Rettergangen til at undersøge og paakjende allerhøjestbemelte Hans Mayestets Rett til den Strækning af Skaug og Marck, som ved Fredlysnings Document af 13de Febr. 1776 er anseet at være Hans Majestæts Alminding for Rendahlen: Til hvilken Ende.....

Endviidere indtages Procurator Sewerins Deduction for Rendahlsens-Almue af 7de Julij 1780, med de paaberaabte Bielagere tilsammen 12 Stk.r sub Nor 19, hvilcke er saaledes lydende:.....

De herudi paaberaabe Bielager fra Nor 1 til 12 følger effter hinanden og ere af Indhold saaledes.....

Følgende med Acten Nor 1 producerede 11 Støcker Bilager og dokumenter, vare saalydende:.....

No 3.

Kiendes vj efterskrevne Gundmund Øxenset, Erick Aaset, Bersum Møcklebye, Haagen Væstergaar, Gunder Bønderud, Erick Roestad, Gunder Herstad, Halvor Ophuus, Halvor Herstad, Esten Gryting, Klemmet J. Haugen, og Arne Duset, Eedsorne Laug Rettesmænd udi Elverum og Aamodts Præstegield i Østerdalen, ved dette vort Aabne brev, at vi vare til krævet af vores Foged Erich Eskildsøn den 9de Septembris 1581, at gange en Skauggang imellem de Østmænd paa den eene Side og Rindalingerne Nedre og Øvre Bøygden paa den Anden Side, hvilken Skaug-gang, vi Retteligen ginge og forfore, Efter Leiligheden, som Vi saa prove, som vi hørde baade til fields og fiere, ginge og da Ret Raad-gang, og begynte paa Tilsætbierg, og i Høyeste Brud-Aas, af BrudAas og i høyeste Bleckfieldet, af Bleckfiledet, Skøltedalen, af Skøltedalen og i høyeste Engrefieldet, Sammeleedes hørde Vi tvende Forseglede provs Breve, Lydende om Raa, der Norden fore, som bøygdes Nordist i en Varde i Femuns-Enden, Deraf i en Øy liggende midfjords i Femunden, heder Søller Øyen, af fornevnte Soller Øyen og Udi Femunds Kleven, deraf Udi Grøtte Vollen, hvilke fornevnte Raae og provs breve, Vi sagde ved sin fulde Hævd og magt at blive En saalænge nogen ej paa nogen deres Sider, kand med bedre prov, brev og beviisning, der viidere giøre beskeed om, og hvilcke af dennem af Østermænderne eller Rindalingerne, som herefter giør hver anden, over disse Raae, nogen hinder eller forfang, skal derfor stande til Rettes efter Loven, til Vidnesbyrd ferom, haver Vi trøgt vore indsegler her needen fore. Datum utsupra. Kjendes jeg Thiøstel Baarsøn til Blecke, Laugmand i oplanden at jeg haver igiennemlest denne Dom og Deel-Gang, kand jeg ej andet Sandere forefinde, end at Hand bør at blive ved sin fulde Magt, indtil saa længe, at de Mænd paa Ire kunde med bedre Breve eller Prov beviise andre Sandere at være.

Den 17de Septembris Anno 1585.

TBS (?) Min Handt

At dette er en Ret og Rigtig Copie af Hoved Dommen Ord fra Ord, bekjender jeg Simen Tharaldsen. Dette Skrevet med egen Haand. Været i Rette tillige med originalen og ved Collation befunden Eenslydende, paa Kilde Tingstube i Aamodts-sogn den 6te Julij 1671. Testerer Liv Borch (I margen til venstre på første side står:)

Været for Oberhov Retten den 2den, 3, 4, 8, 9, 10 og 11te Februar 1790. Testr. Bull.

1582 Erklæring om dele mellom Øvre Rendal og Idre.

Commissions Act ang. Rendalens Almenning 1780-1786.

(H.r. 20/68. dok. 19.bil.7)

Commissions Act ang. Rendalens Almenning 1780-1786. bd.3 s.1366.

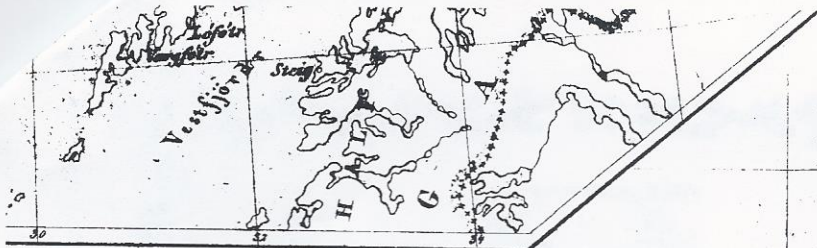
.....
Det under No 1 Producere de Documente Dateret 4 Trefoldigheds Søndag 1582 er af følgende indhold. Kiendes Vii Effterskrevne Jon Nebye og Erich Oby, och Ingbret dersammestæds, Sworene LaugRettes Mænd paa Tynnesset med dette vort Aabne Brev at Aar efter Christi Fødsel 1582 den fierde Søndag effter hellig trefoldighed kom for os og alle andre som den Dag til Tynnesettes kirke søgte, Ærlig Mænd Siul Biøntegaard og Svend Hugsætt i Øfre Reendahl, tilspurte os og alle andre, som derhos vare paa alle de gode Mænds vegne ij øffre Reendahlen, om vi i sandhed vidste eller hørt hafde af vore Forældre, hvor Mark Raae vaar ij mellem for de Reendahl og Idre, dertil svarede Vi dennem, at Vi Viide og ij Sandhed aff vore Forældre er hørt at Mark Raae mellem øffre Reendahl og Idre begynde Nordist i en Varde ij Fæmunds-Enden, ij fraa den Vaarde och En Øe liggende midt i fæmunden heder sollerø, af sollerø og ij fæmund Kløfft, af FæmundKløft og i gløttvollen, dette forskrevne proff ville Vi forskrevne med Ed Sverge om ydermeere behov giøres, at dette saa i Sandhed er som forskreffet staar, trykker Vii vore Indsegle her ved dette vort Aabne Brev som skrevet var Aar och Dag ut supra etc.

(L.S.)

(L.S.)

(L.S.)

NOREGR

Grændser:

- Fylkesgrændser.
- Landskabgrændser (ikke colorerede)
- Grændse mellem Lagdømmer
- ++++ Rigsgrændse
- Frostapingslög
- Gulapingslög
- Eidsivapingslög
- Borgarþingalög

